

ARVAMUS

Otepää Keskkooli ajaloo eriklassi õppeplaani kohta.

Õppeplaani näeb ette Eesti NSV ajaloo, kodu-uurimise aluste, kultuuriloo, kõnekunsti aluste, psühholoogia, pedagoogika ja võõrkeele õpetamist, kusjuures põhilise hulga tundidest võtavad enese alla esimesed kolm õppeainet (mis on ka loomulik). Tavaliselt õpitakse ajaloo eriklassis ka arheoloogia ja arhiivinduse aluseid. Need õppeained kõnesolevas õppeplaanis puuduvad. Usaliselt kompenseerib seda vastav õppepraktika. Minimaalsete arheoloogia ja arhiivinduse alaste algteadmiste andmiseks tuleks siiski võimalus leida, näiteks Eesti NSV ajaloo ja kodu-uurimise aluste raames.

Mis puutub Otepää Keskkooli, siis, arvestades rikkalikke kogemusi töös kodu-uurimise alal ning Heino Mägi asjatundlikku juhendamist, pooldaks allakirjutanu ajaloo eriklassi (kodu-uurimusliku kallakuga) avamist selles koolis. Koos ülalmainitud korrektiividega võiks kõnesolev õppeplaan aluseks võtta.

S. Oispuu
/ S. Oispuu /

Ped.TUI sektorijuhataja.

11.juuni 1973.a.

Programmis side NSVL ajaloo

EESTI NSV TEADUSTE AKADEEMIA

AJALOO INSTITUUT

200101 Tallinn, Estonia pst. 7

Tel. 424-31

*Ajaloo uurimise meetodite kohta on 20
võtta arvesse.*
АКАДЕМИЯ НАУК ЭСТОНСКОЙ ССР

ИНСТИТУТ ИСТОРИИ

200101 Таллин, Бульвар Эстония 7

Тел. 424-31

28. mail

197

2.a.

№

526

ОТЕПÄÄ КЕСККООЛИ

DI R E K T O R I L E

ENSJ Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituudil on kavas ka lähemal aastail jätkata arheoloogilisi kaevamisi Otepää linnamäel ja lähemas ümbruses. Palun Teie kaasabi ajaloo-huviliste õpilaste (ühiklass, kümnes klass) suunamisega nendele töödele, kus nad saaksid kogemusi ja teadmisi arheoloogilistest välitöödest.

/ J. KAHK /

Instituudi direktor

nt. 3-5/159

lubatud kasu-
tada 1973/74. õ = a.
10.07.73.

29

Teadmiste levitamise metoodika kursuse
p r o g r a m m Otepää
Keskkooli ajaloo eriklassile

S e l e t u s k i r i

Käesoleva kursuse eesmärgiks on tutvustada ajaloo eriklassi õpilasi suulise propaganda ja kõneoskuse teoreetiliste alustega ja anda mõningaid praktilisi oskusi esinemiseks populaarteaduslike lühiettekannetega. Kursuse 32 õppetunnist on umbes 2/3 ette nähtud teoreetilisteks õppusteks, 1/3 aga praktilisteks harjutusteks. Praktiliste harjutustega jätkatakse ka pärast kursuse lõppemist, selle arvestusega, et iga ajaloo eriklassi õpilane saaks esineda 2-3 korda, kusjuures õpetajad kuulaksid ja analüüsiksid nende esinemist.

Kursus algab lühikese sissejuhatusega, milles iseloomustatakse suulise propaganda osa tänapäeval ja antakse põgus ülevaade kõnekunsti arengust aegade jooksul. Edasi vaadeldakse 6 tunni jooksul suulise propaganda põhilisi vorme, kusjuures lähemalt käsitlemist leiab populaarteaduslik loeng ja selle koostamise metoodika. Edasi käsitletakse 6 tunni ulatuses kõneleja esinemis- ja kõnekultuuri ja auditooriumi psühholoogiat. Omandatud teadmiste viimiseks praktikas koostavad õpilased enda valitud teemal populaarteadusliku ettekande teksti ja laiendatud planni, milledest osa arutatakse klassis kollektiivselt läbi. Praktilise õppuse korras tutvustakse Otepää Linna Raamatukoguga.

18 tunni jooksul õpitakse suulise ettekande näitlikustamist. Siin on teooria tihedalt seotud praktiliste harjutustega, mille käigus õpitakse tundma lihtsamaid tehnilisi näitlikustamisvahendeid. Selle kursuse osaga liitub järgmisel semestril ette nähtud kitsas-filmi demonstraatorite kursus eriklassi õpilastele.

Kursus lõpeb lühikese ülevaatega teadmiste levitsemise organisatoorsetest vormidest, mille käigus külastatakse ühingu "Teadus kohalikku osakonda ja Otepää Kultuurimaja.

Teadmiste levitamise metoodika kursuse programm

Otepää Keskkooli ajaloo eriklassile

10.õppeaasta - 32 tundi

1. Sissejuhatus (2tundi) .Kursuse eesmärk ja ülesehitus.

Informatsiooni koguse pidev suurenemine - tänapäeva üks teravamaid probleeme. Teadmiste levitamise vahendid tänapäeval ja suulise propaganda osa selles. Praktiline vajadus osata avalikult esineda.

Põhijooni kõnekunsti ajaloo. Antiikaja kuulsad kõnemehed. Kõnekunst kodanlike revolutsioonide perioodil. V.I. Lenin kõnemehe- na. Kaasaja tuntumatest kõnemeestest.

2. Suulise propaganda põhivormid (6 tundi) Suulise propaganda põhi- vormid: loeng, ettekanne, pidulik kõne, agiteeriv kõne, sõnavõtt, kommentaar, vestlus, nende vormide erijooned.

Loengu eriliigid: akadeemiline loeng, kooliloeng, populaar- teaduslik loeng. Populaarteadusliku loengu koostamine. Loengu struk- tuur, selle võimalikud variandid. Laiendatud konkreetne plaan, selle koostamine ja esinemine plaani alusel.

Loengu koostamise metoodilised põhireeglid: lihtsalt ja tun- tult keerusemale tundmatule. Põhilise esiletõstmine loengus. Loengu loogilisus.

Loenguks vajaliku materjali kogumine ja liigitamine. Mater- jali kogumise mitmesugused vormid. Vajadus olla hästi kursis uuemate saavutustega loengu teema osas.

Ettekanne, pidulik ja agiteeriv kõne, sõnavõtt ja kommentaar. Nende vormide kasutamisest ja esitamise erijoontest.

Vestlus kui suulise propaganda dialoogne vorm. Eelteadmiste olemasolu kuulajaskonna - vestluse õnnestumise üks tingimusi. Vestluse telg ja lõppjärgeldus. Vestluse kombineerimisest suulise propaganda teiste vormidega.

Praktiline õppus - loengumaterjalide otsimine Otepää Linna ja Otepää Keskkooli Raamatukogus .

3. Kõneleja esinemis- ja kõnekultuurist (6 tundi). Põhilised nõuded suulisele ettekandele. Kõne alustamine ja lõpetamine. Kontakti saavu- tamisest auditooriumiga, selle tähtsusest kõne õnnestumisele. Lektori välimus, rõht, žestid , miimika.

Lektori kõnekultuur. Õigekeelse kõne vajalikkusest. Võõrsõnade kasutamisest. Parasiitsõnad, tsitaadid. ortoeepika.

Lektori kõnet elustavad keelelised vahendid. Näited, võrdlused, vanasõnad, sünonüümid, gradatsioon, kordused kõnes.

Retoorilised küsimused. Otsene kõne. Ootamatud järeldused. Huumor ja iroonia kõnes. Vastamine küsimustele ja vaheleheüetele.

Auditooriumi psühholoogiast ja selle mõjutamise teedest. Kuulajate huvi paelumine. Loengu küberneetiline mudel.

4. Populaarteadusliku ettekande teksti ja laiendatud plaani koostamine ning valikuline läbiarutamine klassis (2 tundi)

5. Suuliste ettekannete näitlikustamisest (8 tundi). Näitlikustamise psühholoogilised alused. Näitlikkuse liigid.

Käsimaterjal. Käsimaterjali valmistamine ja kasutamine suulise ettekande ajal.

Kaardi ja tabelite kasutamisest. Põhilised nõuded kaardi ja tabelite kasutamisele.

Tahvel ja kriit populaarteadusliku ettekande näitlikustamise vahenditena. Tahvlijoonis, tahvliskeem, nende põhiliigid. Pealkirjad, nimed ja arvud tahvlil.

Naidete toomine ilukirjandusest, perioodikast. Seostest kaasaja ja kodukohaga.

Tehnilised näitlikustamise vahendid, nende liigitus auditiivseteks, visuaalseteks ja audio-visuaalseteks. Nende kasutamise metoodika.

Praktiline tutvumine gruppides tehniliste näitlikustamisvahendite kasutamisega: elektigraamofon ja magnetofon, epidiaskoop, filmoskoop, diapjektorid ~~XXXXXX~~ "Etüüd" jt.

6. Teadmiste levitamise organisatoorsed vormid (2 tundi)

Ühingu "Teadus" osa teadmiste levitamisel. Ühingu struktuur ja Otepää Keskkooli algorgi tegevusest.

Töötajate hulgas tehtav loenguline töö kultuuriasutustes. Tutvumine Otepää Linna Kultuurimaja vastava tööga.

7. Praktilised harjutused kõnekunsti alal (6 tundi) Vilunud lektori loengu ühiskuulamine ja analüüs. Kaasõpilaste suuliste ettekannete kuulamine ja analüüs. Esinemised teistes klassides klassijuhatajatundides lühikeste ettekannetega. Ülekoolilise ürituse ettevalmistamine ja läbiviimine.

- 4 ...

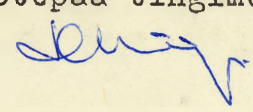
Praktilised harjutused jätkuvad ka pärast teoreetilise kursuse lõppu sellise arvestusega, et iga eriklassi õpilane esineks vähemalt 2-3 korda avalikkuse ees, kusjuures õpetajad kuulavad tema esinemist ja annavad sellele hinnangu, korrigeerides selles esinevaid puudujääke.

Programm koostatud Tartu VII Keskkooli ajaloo eriklassile
H.Palametsa poolt tehtud programmi alusel.

Otepää, 30.mail 1973.a.

Programmi kohandas Otepää tingimustele

H.Mägi

Kultuuri ajaloo programm Otepää Keskkooli ajaloo ja eriklassile

S e l e t u s k i r i

Kultuuriajalugu õpetatakse eriklassides 9. ja 10. õppeaastal kokku 120 tunni ulatuses. 10. õppeaasta sügissemestril on selle aine õpetamiseks ette nähtud üks tund nädalas, ülejäänud kolmel semestril aga 2 tundi nädalas.

Kultuuriajaloo kursuse eesmärkideks on avardada õpilaste kultuurialast silmaringi nii teaduse, hariduse kui ka kunsti valdkonnas, tutvustada neid inimkonna kultuuri kõige silmapaistvamate saavutustega, kujundada õpilaste esteetilist maitset ja äratada huvi iseseisvaks enesetäiendamiseks, kultuuri, eriti aga kunsti valdkonnas. Ühteaegu võimaldab kultuuri ajaloo vanemate perioodide käsitlemine süvendatult korrata ühiskondlike formatsioonide eripära üldistatud kujul.

Peamine rõhk kultuuri ajaloo tundmaõppimisel pannakse uuemate perioodide kultuurile, eelkõige aga kaasaegsele kultuurile, millega õpilased on vahetus kokkupuutes. Seepärast on vanematele perioodidele ette nähtud suhteliselt vähem aega – esiaja kultuurile 3 tundi; orjandusliku korra kultuurile 14 tundi ja feodaalse formatsiooni kultuurile 16 tundi.

9. õppeaastal võetakse veel läbi kapitalistliku perioodi kultuuri põhijooned kuni 1870. aastani üldise ülevaate, hariduse ja teaduse suuremate saavutuste osas (kokku 17 tundi), jättes sama perioodi kunsti koos kogu imperilismiperioodi kultuuriga 10. õppeaastasse.

Vastava õpiku puudumise tõttu on põhiliseks õppemeetodiks kooliloeng, mida õpilased konspekteerivad. Õpetaja ettekanne on näitlikustatud käsitledava perioodi kultuuri näidistega. Ette on nähtud ekskursioonid TRÜ klassikalise muinasteaduse muuseumi ja Tartu Riiklikku Kunstimuuseumi.

Kultuuri ajaloo kursuse teine osa annab õpilastele ülevaate kultuuri arengust alates kunstist uusajal ja lõpetades kaasaegse sotsialistliku kultuuriga. Kursus jaguneb järgmisteks suuremateks alalõikudeks:

1. Kunsti areng uusajal	- 16 tundi
2. Tehnika ja teadus imperialismiperioodil	- 12 tundi
3. Kunst imperialismiperioodil	- 12 tundi

--- 2 ---

4. põhijooni kinokunsti arengast - 20 tundi
5. Kultuuri areng sotsialismi ajastul - 10 "

Suhteliselt väike arv tunde sotsialismiajastu kultuurile on seletatav asjaoluga, et 10. klassi ajalookursuses tutvuvad õpilased kultuurirevolutsiooniga NSV Liidus, mistõttu parallelismi vältimiseks oli siin võimalik teha mõningaid kärpeid.

---- 3 ----

Sissejuhatus - 1 tund

Kursuse ülesehitus ja ülesanded. Kultuuri mõiste. Materiaalsete hüviste tootmine kui kultuuri alus. Teadus ja kunst kui inimliku tunnustuse kaks erinevat külge. Rahvas-kultuuri looja.

NLKP programm kultuuri arendamisest ja töötajate esteetilisest kasvatuses.

1. teema - Esiajaloo kultuur - 3 tundi

Töö osa inimese tekkimises. Esiajaloo kultuuri sõltuvus ühiskondliku elu tingimustest. Kultuuri aeglane areng. Esiaja kultuuri arengu põhietaapid. Materiaalse kultuuri tähtsamad saavutused. Esimesed teadusalased teadmised. Religiooni teke.

Kujutava kunsti ja muusika tekkimine. Esiaja kunsti tähtsamad mälestusmärgid: Altamira ja Tassili. Teatrikunsti alged. Esiaja kultuuri ajalooline koht.

2. teema - Orjandusliku korra kultuur - 14 tundi

Orjandusliku korra erijooned ja selle perioodi kultuuri sõltuvus ühiskonna sotsiaalsest elust. Orjandusliku korra progressiivsus võrreldes ürgkõiguskondliku korraga.

Orjandusliku korra kultuuri erijooned. Eri rahvaste kultuuride vastastikune seos - maailmakultuuri kujunemise alus. Orjandusliku korra kultuuri arengu põhietaapid. Kreeka kultuur - orjandusliku korra kultuuri kõrgeim aste.

Teadusalased teadmised Egiptuses ja Vana-Idamaadel. Kirja ja numbrite tekst. Piktograafia ja hieroglüüfkiri, selle tähtsus kaasajale. Matemaatika alged. Kalender.

Orjandusliku korra tehnika tähtsamad saavutused. Püramiidi ehitamine. Keerukate mehhanismide kasutuselevõtmine põldude niisutamiseks. Sõjatehnika areng. Metallurgia.

Teaduslaste teadmiste süstematiseerimise algus. Filosoofia tekst. Materialism ja idealism.

Teaduste edasine arenemine Kreekas. Aristoteles. Püthagoras, Archimedes. Ajaloo isa Herodotos.

Kasvatus Spartas ja Ateenas. Kreeka kool.

Kehakultuur antiikajal. Olümpiamängud. Olümpiamängude idee taasjalustamine kaasajal. Nõukogude sportlaste saavutused olümpiamängudel.

--- 4 ---

Legendid ja müüdid kui antiikaja inimese maailmatunnetuse peegeldus. Mesopotaamia ja Egiptuse legendid. (Gilgameš). Eepose teke. Homeros, tema "Ilias" ja "Odüsseia". India eeposed. Antiikaja kirjanduse arenemise põhijooni.

Teater antiikajal. Teater ühiskondliku arvamuse väljendajana. Kreeka teater. Antiikautorite teosed kaasaja teatris.

Kujutav kunst Egiptuses. Freskomaalid. Egiptuse kunsti erijooned. Egiptuse templid (Abu - Simbel).

Idamaade kujutav kunst ja arhitektuur. India templid. Suur Hiina müür. Idamaade kunsti erijooned. Budismi mõju kujutavale kunstile.

Teaduse ja tehnika arengust Idamaadel. Kujutav kunst Kreekas. Kreeka skulptuur - tähtis etapp maailmakultuuri arengus. Myron, Pheidias, Polykleitos jt. Kreeka kujurid. Joonia, dooria ja korintose stiilid. Kreeka templid. Ateena Akropolis.

Rooma maailmariik. Kujutav kunst Roomas. Ehituskunsti areng. Pompei seinamaalid. Rooma Forum, Panteon, termid, viaduktid. Rooma sõjaväe organisatsioon. Roomlaste elu-olust. Tsirkusemängud ja gladiaatorid. Ladina keelest.

Antiikaja kultuuri ajalooline koht. Marksismi-leninismi klassikud antiikkultuurist

Ekskursioon TRÜ klassikalisse muinasteaduse muuseumi.

3. teema - Feodaalse formatsiooni kultuur - 16 tundi

Feodaalkorra erijooned. Selle perioodi kultuuri sõltuvus ühiskonna sotsiaalsest elust ning tootmisviisist. Feodaalse kultuuri erijooned.

Antiikkultuuri saavutuste unustamine keskajal. Kiriku reaktsiooniline osa kultuuri valdkonnas. Feodaalse kultuuri arengu põhi-etapid. Renessansi perioodi kultuur - feodaalse kultuuri kõrgperioodid.

Tootmise ja tootmistehnika areng feodaalkorra ajal.

Põlluharimise edusammud. Käsitöö spetsialiseerumine. Keerukate mehhanismide (kellad, tuuleveskid) ilmumine. Manufaktuurse tootmise eelduste kujunemine.

Ehituskunsti ja sõjatehnika areng keskajal. Keskaegse tehnika suurimad saavutused: raamatutrükkimine, paber ja püssirohi.

Kaasaegsed koolid. Hariduse leviku piiratus. Teaduse areng

-- 5 --

keskajal. Ülikoolide tekkimine ja areng. Õppetöö keskaegses ülikoolis. Islami koolid ja ülikoolid.

Keskaegse inimese maailmapilt. Kopernikuse heliotsentriline süsteem. Galilei ja Bruno kosmoloogilised vaated. Suured maadeavastajad.

Feodaalperioodi kunsti iseloomustus. Kunsti klassiiselo.

Suuline rahvalooming - keskaegse kirjanduse alus. Varase keskaja eeposed: "Rolandi laul", "Niebelungide laul", "Jutustus Igori sõjaretkest". Valmid ja muinasjutud. Humanistliku kirjanduse tähtsamad esindajad: Boccaccio, Dante "Jumalik komöödia".

Keskaja arhitektuur. Romaani ja gooti stiilid, nende silmapaistvad mälestusmärgid. Keskaegne ehituskunst Eestis. Humanism. Kujutav kunst renessansi perioodil. Silmapaistvad kunstnikud ja nende teosed: Leonardo da Vinci, Raffael, Michelangelo, Tician Dürer. Renessansi ajastu arhitektuur ja selle mälestusmärgid.

Vene kunst feodaalperioodil. Kiži - puitarhitektuuri näidis. Silmapaistvad ehitismälestused feodaalperioodist. Maalikunst, Andrei Rubljov.

Keskaegne muusika ja teater. Commedia del Arte. Lope de Vega. Shakespeare'i teater - tähtis etapp kultuuri arengus.

Keskaegse kultuuri ajalooline tähtsus ja koht maailma kultuuriajaloo.

Ekskursioon - tutvumine keskaegse kunsti ja arhitektuuri mälestistega ekskursioonide käigus Tartus ja Tallinnas õppeaasta vältel.

4. teema - Teaduse ja hariduse areng uusaja I perioodil

12 tundi

Kapitalistliku tootmisviisi erijooned. Manufaktuurtootmise areng. Aurumasinaleiutamine. Masinate kasutuselevõtmine. Tööstuslik revolutsioon ja selle majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurialased tagajärjed.

Kapitalismiajastu suurimad tehnilised saavutused: aurumaisna veduri, aurulaeva, martäänahjude ja telegraafi leiutamine ja kasutuselevõtmine.

Suured edusammud teaduse, tehnika ja kunsti arengus. Tootlike jõudude kiire areng. Teaduse ja tehnika tihe seos.

-- 6 --

Kapitalismiajastu kultuuri erijooned. Kultuurisaavutuste ja hariduse laialdane levik.

Klassivõitluse mõju kultuuri arengule. Hariduse andmise klassipiiratus. K. Marx ja F. Engels teadlastena. Dialektiline ja ajalooline materialism - tööliklassi maailmavaade ja kapitalismiajastu kultuuri kõrgeim saavutus. Kapitalismiajastu kultuuri arenemise põhietaapid. Kahe kultuuri olemasolu rahvuslikus kultuuris.

Teadusliku mõtte areng. Religiooni kummutamine teaduse poolt. Ajaloolise meetodi ilmumine loodusteadustes, evolutsiooniideede levik. Darwini evolutsiooniteooria.

Mehaanika ja energetika areng. Lobatševski geomeetria. Kanti kosmoloogiline hüpotees. Mendelejevi elementide perioodilisuse süsteem.

Vene teaduse areng XVIII saj. 2. poolel ja XIX saj. 1. poolel. Ülikoolide osa teaduste arengus. Maadeavastused.

Hariduse ja pedagoogilise mõtte arengu põhijooned uusaja 1. perioodil. Kooliolud. Pestalazzi, Rousseau ja Oweni pedagoogiline tegevus. Kooliolud Venemaal ja Eestis. Pigorovi ja Ušinski pedagoogiline tegevus.

Kordamiseks ja ekskursioonideks - 6 tundi.

-- 7 --

K u l t u u r i m p e r i l i s m i p e r i o o d i l ===== (24 t.) =====

A. Tehnika ja teaduse arenemine imperialismiperioodil (12 tundi)

Imperialismiajastu kultuuri erijooned. Imperialismiajastu kultuuri vastuoluline iseloom. Tehnika arengu aeglustumine võrreldes objektiivsete võimalustega. Sõjatehnika areng maailmasõdade ajal. Kodanliku teaduse ja kultuuri kriis. Proletaarse kultuuri tekkimine. Leninism kui proletaarse kultuuri kõrgeim saavutus.

Materiaalse tootmise arenemine imperialismiajastul.

Elektroenergia kasutusevõtmine. Elektrimasinad. T. A. Edison. Sise- põlemismootori massiline kasutusevõtmine ja sellega seotud tehnilised uuendused (autod, traktorid, kombainid). Diiselmootor, Põhjalikud muudatused transpordis imperialismiperioodil.

Lennunduse areng. Ohust kergamad lennuaparaadid. Dirižaablid. Esimesed lennukid. Helikopterid. Reaktiivlennukite ilmumine. Lennunduse perspektiivid.

Sidetehnika arenemine. Raadio ja televisioon. Imperialistlikust raadiopropagandast. Sidetehnika perspektiivid.

Keemia võidukäik. Sünteetilised materjalid. Uute teadusharude ilmumine. Üleminek massilisele vooltootmisele, automaatmasinatele - uus etapp materiaalse tootmise arengus.

Teaduse areng imperialismiperioodil. Teadmiste hulga pidev suurendamine. Vastuolu teadmiste hulga kasvu ja nende omandamise piiratud aja vahel. Uute teadusharude teke. " Piiriteaduste " ilmumine. Küberneetika.

Imperialismiajastu silmapaistvamaid teadlasi: Röntgen, Curie, Setšenov, Pavlov, Popov ja Tsiolkovski. Albert Einstein ja tema avastuse ajalooline tähtsus. Meditsiini edusammud.

Aatomienergia avastamine ja kasutuselevõtmine. R. Oppenheimer kaks suunda aatomienergia kasutamiseks. Võitlus tuumarelvade keelustamise eest. Aatomienergia kasutamise tulevikuperspektiiv.

Kordamine ja kontrolltöö - 2 tundi .

Kunsti areng uusajal (16 tundi)

Uusaja kunsti erijooned. (2 tundi). Majanduslike ja poliitiliste olude kajastumine uusaja kunstis. Oma ajastu sisu täpsemini avavate uute vormide otsimine. Uusaja kunsti arengu põhietaapid: valgustus, klassitsism, romantism, realism: nende voolude iseloomustus. Kunsti internatsionaalsete sidemete tugevnemine.

Kirjanduse arenemine uusajal (3 tundi). Valgustusaja kirjandus Lääne-Euroopas. Voltaire ja Rousseau. Goethe ja Schiller. Klassitsism kirjanduses. Hugo kui romantismi peamine esindaja. Realismi võidulepääs Lääne-Euroopa kirjanduses. Stendhal, Balzac, Flaubert, Dickens. Naturalism kirjanduses. Zola.

XIX saj. - Vene kirjanduse kõrgperiood. Vene eesringlik kirjandus valgustusideede kandjana. Vene kirjanduse silmapaistvamad esindajad ja nende panus maailmakirjanduse arengusse.

Arhitektuuri arenemine uusajal (1 tund). Klassitsism ja barokk arhitektuuris, Vene arhitektuuri silmapaistvamaid näiteid.

Maalikunsti areng uusajal (4 tundi). Klassitsism ja romantism Lääne-Euroopa maalikunstis. Hispaania koolkond (Velazques ja Goya). Realismi ilmumine maalikunsti (Gourbet, Domiere). Impressionism maalikunstis.

Vene maalikunst XIX saj., selle tähtsamad voolud. (Brüllow, Venetsianov, Fedotov). Sotsiaalne suund kunstnike - peredvižnikute loomingus (Repin, Surikov, Aivazovski, Vereštšagin).

Muusika arengu põhijooned uusajal (3 tundi). Bachi looming. Programmiline muusika. Mozarti looming - XVIII saj. muusika suurim saavutus. Beethoveni looming. Realismi ilmumine muusikas (Bizet, Verdi, Puccini).

Vene muusika areng XIX saj. Glinka ja Dargomõžski. "Võimsa rühma" heliloojad. P. Tšaikovski looming - XIX saj. vene muusika kõrgpunkt.

Teater uusajal (1 tund). Teatri arengu tähtsamad etapid uusajal. Realismi kindlustumine teatris.

Kordamine ja kontrolltöö - 2 tundi.

Kunst imperialismiperioodil (12 tundi).

Kodanliku kunsti kriis imperilismiperioodil. Uute vormide otsingud kunstis. Formalism kui kodanliku kunsti mandumise tunnus. Pop-kunst. Kodanluse püüded kasutada kunsti oma tagurlike ideede kindlustamiseks.

Kirjanduse arenemine imperialismiperioodil. Kirjanike protest kodanlikku tegelikkuse vastu varase sümbolismi näol (M.Maeterlinck). Realismi tähtsamad esindajad : A.France, J.London, E.M.Remarque, L.Feuchtvanger. Psühholoogiline romaan (St.Zweig, Th.Mann, E.Hemingway). Proletaarsed kirjanikud L.Aragon, M.A.Nexô. Vene kirjandus imperialismi perioodil - A.Tšehhov, A.Kuprin.

Kujutav kunst imperialismiperioodil. Impressionistide loomingulised otsingud ja silmapaistvamad esindajad: E.Manet, A.Renoir, V.Serov, Vrubel. Järelimpressionism ja kubism (Van Gogh, Picasso). Realistliku kunsti esindajad - R.Kent. Arhitektuuri areng. Silmapaistvamad arhitektid - Courbusier, Nyemeier, Aalto. Arhitektuur tänapäeval.

Silmapaistvamad arhitektid - Courbusier, Nyemsier, Aalto, Arhitektuur tänapäeval.

Muusika imperialismiperioodil. Uute muusikaliste vormide ja väljendusvahendite otsimine. Impressionism muusikas (Ravel, Debussy, Skrjabin). Modernism (Greshwin). Džässmuusika - neegrite protesti väljendusvahendiks. Realistlik muusika ja selle tähtsamad esindajad - Starviniski, Rahmaninov, Sibelius.

Teatri arengust. Stanislavski ja Nemirovits-Dantsenko. Kodanliku teatri otsingud.

Kordamine ja kontrolltöö - 2 tundi.

Põhijooni kinokunsti arengust
(20 tundi)

Kinematograafia leiutamine. Tehnilised eeldused kino tekkimiseks. Kino eelkäijad. Vendade Lumiere8de kinematograaf. Esimesed filmid.

Kinokunsti põhimõisted. Kino kui sünteetiline ja kollektiivne kunst. Kinokunsti psühholoogilistest alustest. Filmi loomisega seotud isikud: stsenarist, režissöör, operaator, näitlejad,

kunstnik, helilooja, tehnilised töötajad. Kaader, plaan, rakurss, montaaž.

Tummfilm enne I maailmasõda. Tummfilmi arenemine Prantsusmaal Georges Méliès, Max Linder. Tummfilm USA-s. D.Griffithi filmid. Filmi muutumine omaette kunstiks.

Ch. Chaplini loomingulisest teest. Chaplini noorus ja esimesed filmid. "Väikese inimese" saatuse kujutamine Chaplini loomingus. Chaplini tuntumatest filmidest: "Väikemees", "Suurlinna tulled", "Moodsad ajad", "Diktaator". Chaplini looming pärast II maailmasõda.

Nõukogude kinokunst 1920 - 1930-ndail aastail. V.I.Lenin filmikunsti tähtsusest. Nõukogude kinokunsti tekkimine. Dziga Vertov ja Lev Kulešov. Nõukogude tummfilmi õitseng. Vsevolod Pudovkin. Nõukogude helifilmid 1930-ndatel aastatel. A.Dovženko looming.

Sergei Eisensteini loomingust. Eisensteini kinoteoreetilised seisukohad ja nende kujunemine. "Soomuslaev Potjomkin", "Oktoober", "Alesander Nevski", "Ivan Groznõi". Eisensteini osa maailma kinokunsti ajaloos.

Kapitalistlike riikide kino kahe maailmasõja vahelisel perioodil. Hollywoodi kinoproduksioon. Tummfilm Saksamaal 1920. aastatel. Kino rakendamine fašistliku propaganda teenistusse. Helifilmi teke ja võdukäik.

Itaalia neorealism. Itaalia kino sõjajärgsel perioodil. Neorealismi teke ja selle sotsiaalsed põhjused. Vittoride de Sica, Fellini, Visconti.

Poola kino sõjajärgsel perioodil. Poola filmikunsti sotsiaalsed tagamaad. A.Wajda ja tema "Tuhk ja teemant". Zb.Cybulski näitlejalooming.

USA kino tänapäeval. Hollywoodi kinotoodangu kriis. Kommertsfilmid. Westernid. Sõltumatud režisöörid. Stanley Krameri filmid.

Nõukogude kinokunst sõjajärgsel perioodil. Isikukultuse pidurdav mõju kinokunsti arengule. M.Kalotozovi "Kured lendavad". M.Rommi "Ühe aasta 9 päeva" ja "Tavaline fašism", Sergei Bondartšuki "Sõda ja rahu". Nõukogu filmikunst tänapäeval.

- 11 -

Lisaks teoreetilistele õppustele tuleksid vastavalt võimalustele läbivaatamisele järgmised filmid:

"Võlu kiir" - filmikunsti tekkest ja arengust.

"Sergei Eisenstein" - dokumentaalfilmi kuulsast režissöörist.

"Ballad sõdurist", kadkendid "Tavalisest fašismist" + mõne äsja linale tulnud kunstilise filmi kollektiivne analüüs.

K u l t u u r i a r e n g x s o t s i a l i s m i a j a s -
t u l (10 tundi)

Sotsialistliku kultuuri erijooned. Kultuurirevolutsioon - sotsialistliku revolutsiooni lahutamatu koostisosa. Sotsialistlik kultuur kui tõeliselt rahvalik kultuur, milles puuduvad antagonistlikud klassivastuolud. Kultuuri hoogne areng sotsialismi ajal. Sisult sotsialistliku ja vormilt rahvusliku kultuuri areng. Mineviku kultuurisaavutuste edasiarendamine sotsialistlikus kultuuris.

Sotsialistliku ajastu hariduseku. Kooli ja hariduse areng 1920-ndail aastail. Kirjaoskamatuselike likvideerimine. Üldise 7-klassilise hariduse elluviimine. Üleminek üldisele keskharidusele. Kõrgem haridus NSV Liidus ja Eesti NSV-s.

Teaduse areng sotsialismiajastu. Teaduse eesmärkide printsiipaalne erinevus sotsialistlikus ühiskonnas teaduse eesmärkidest kapitalistlikus ühiskonnas. Teadus rahu ja kogu inimkonna progressi teenistuses. Teaduse internatsionaasete sidemete tugevdamine (ühendatud Tuumauurimise Instituut Dubnas), koostöö kosmose uurimise alal). Nõukogude teaduse saavutused kosmose uurimise vallas. Sotsialistliku teaduse nimekamad esindajad: Landau, Nõlmogorov, Kurlšatov, Kovaljov.

Kirjandus ja kunst kujutav kunst sotsialismiajastul. Sotsialistliku kirjanduse ja kunsti õilsad eesmärgid. M. Gorki - sotsialistliku realismi meetodi rajaja. Sotsialistliku realismi arendamine M. Solohhavi, J. Hašeki ja J. Fučiku loomingus.

Tegelikkuse optimistlik peegeldamine nõukogude kujutatavas kunstis (Grekovi, Plastovi, Muhhina, Manizeri loomingus). Uue inimese kujutamine Gerassimovi, Joganson ja Kukrõniksõde loomingus. Nõukogude Eesti kujutav kunst ja selle silmapaistvad esindajad.

Muusika arenemine sotsialismi ajal. Sotsialistliku realismi kujunemine muusikas (Prokofjev, Šostakovitš, Glier, Hatšaturjan). Nõukogude Eesti muusikast (laulupeod, koorilooming, silmapaistvamad heliloojad).

Kokkuvõtte kursusest, kordamine ja ~~kõrval~~ kontrolltöö - 3 tundi.

+

Ekskursioonid kunstimuusiumidesse, teatrikülastused vastavalt konkreetsetele tingimustele. (Ühe klassikalise ja ühe kaasaegse ooperi ühiskülastus).

Programm koostatud Hillar Palametsa poolt Tartu 7.keskkooli ajaloo eriklassile tehtud programmi alusel.

Otepää, 30.mai 1973.a.

Otepää Keskkooli direktor: